

KAPIT

ALFÖR

SÄKKRI

NG

**Kapitalförsäkring
– varför och hur?**

Innehåll

Inledning	3
Olika sätt att spara inom kapitalförsäkring	3
Vanligaste motiven till att teckna kapitalförsäkring	3
Fördelning av försäkringar och försäkringskapital mellan privatpersoner och företag	3
Motiv till att privatpersoner tecknar kapitalförsäkring	4
Motiv till att företag tecknar kapitalförsäkring.....	4
Möjliga försäkringsmoment inom en kapitalförsäkring	5
Återbetalningsskydd	5
Premiebefrielseförsäkring.....	5
Efterlevandeskydd med förvalt dödsfallsbelopp	5
Likheter och skillnader mellan kapitalförsäkring och ISK	6
Statistik över kapitalförsäkring	7
Bilaga: Beskattning av kapitalförsäkring	9

Inledning

En kapitalförsäkring kan tecknas av både privatpersoner och företag. Sparformen kan, liksom investeringssparkonto (ISK), fungera som ett "skal" för sparande i aktier, fonder och andra värdepapper. Till skillnad från konton för ISK, som tillhandahålls av kreditinstitut och värdepappersbolag, tillhandahålls kapitalförsäkring av livförsäkrings- och tjänstepensionsföretag. Beskrivningen i denna rapport avser båda dessa, men de senare skrivs ej ut.

I det följande redogörs inledningsvis för sparformer inom kapitalförsäkring, vanliga motiv till att privatpersoner och företag tecknar kapitalförsäkring och vilka försäkringsmoment som är möjliga inom kapitalförsäkring. Därefter följer en översiktlig beskrivning av skillnaderna mellan ISK och kapitalförsäkring samt statistik över kapitalförsäkring. I en bilaga redogörs för beskattningen av kapitalförsäkring.

Olika sätt att spara inom kapitalförsäkring

I en kapitalförsäkring är det försäkringsföretaget som äger tillgångarna och är skattskyldigt till avkastningsskatt. Den enskilde, som äger tillgångarna indirekt, kan välja mellan tre olika sparformer:

- Traditionell försäkring: Försäkringsföretaget väljer hur kapitalet ska placeras och bär den finansiella risken. Denna typ av försäkring kan ge en viss garanterad avkastning (garantiränta). Kunden garanteras en lägsta utbetalning vid en avtalad tidpunkt och utbetalningen kan bli större, men aldrig mindre, än vad som har utlovats.¹
- Depåförsäkring: Försäkringstagaren väljer vilka inhemska och utländska värdepapper och fondandelar², som premierna ska placeras i. Dessa placeras i en depå. Försäkringstagaren bär den finansiella risken.
- Fondförsäkring: Försäkringstagaren väljer vilka olika inhemska och utländska fondandelar som premierna ska placeras i. Försäkringstagaren bär den finansiella risken.

Privatpersoner tecknar i huvudsak traditionell försäkring medan företag i högre utsträckning tecknar depåförsäkring.

Vanligaste motiven till att teckna kapitalförsäkring

Fördelning av försäkringar och försäkringskapital mellan privatpersoner och företag

Majoriteten av kapitalförsäkringarna, omkring 80 procent, tecknas av privatpersoner. Resterande tecknas av företag, exempelvis som ett sparande eller till framtida investeringar.

---

¹ Vid traditionell försäkring kan försäkringsföretaget placera kapitalet i såväl noterade som onoterade tillgångar. Det sistnämnda inkluderar investeringar i direktägda fastigheter, onoterade bolag och långsiktiga investeringar i samhällsviktig infra-struktur.

² Inom fondförvaltning innebär regelverken begränsningar när det kommer till investeringar i onoterade tillgångar.

Drygt 1,5 miljoner privatpersoner hade per den 31 december 2022 en eller flera kapitalförsäkringar. Detta kan vara en överskattning i och med att en och samma person kan ha sparande i flera företag. Det sammanlagda kapitalunderlaget för privatpersoner uppgick till 455 miljarder kronor. För omkring 1,3 miljoner personer uppgick sparkapitalet till mindre än 300 000 kronor. Storleken på enskilda individers sparkapital varierar mycket mellan försäkringsföretagen. Det lägsta medianvärdet låg på 28 000 kr och det högsta medianvärdet låg på 528 000 kronor³.

Fördelningen av det totala försäkringskapitalet är hos de flesta försäkringsföretag relativt jämnt fördelat mellan privatpersoner och företag, men hos vissa försäkringsföretag står företag för mer än 50 procent av försäkringskapitalet.

Motiv till att privatpersoner tecknar kapitalförsäkring

Möjligheten att välja *periodiserad utbetalning* för sitt sparande är ett av de vanligaste motiven för privatpersoner att teckna en kapitalförsäkring. Därigenom kan en kapitalförsäkring fungera som ett alternativ till pensionssparande, vilket har blivit vanligare sedan avdragsrätten för privat pensionssparande avskaffades 2016.⁴ Det är även möjligt att villkora tidpunkten för utbetalning om det till exempel finns en önskan hos försäkringstagaren om att ens barn som förmånstagare ska få tillgång till kapitalet vid en senare ålder än 18 år.

Ett annat vanligt motiv till att teckna kapitalförsäkring är möjligheten att *välja förmånstagare*. Det används bland annat i samband med särkullbarn och vid sparande till barnbarn. Förmånstagaren behöver inte vara en arvinge utan kan vara en utomstående person eller en organisation.

Ett tredje motiv är att *kapitalförsäkring förenklar och underlättar vid handel med utländska aktier* jämfört med ett direkt ägande i utländska värdepapper. I och med att det är försäkringsföretaget som äger aktierna är det också försäkringsföretaget som administrerar och ser till att kupong/källskatt, som dras av vid utdelning i andra länder, betalas tillbaka (givet att det finns ett skatteavtal mellan Sverige och det aktuella landet) eller avräknas.

Motiv till att företag tecknar kapitalförsäkring

Det vanligaste motivet för företag att teckna en kapitalförsäkring är att *hantera överskottslikviditet*. I vissa fall uppges att kapitalförsäkring väljs då företag inte kan ha ISK.

Ett annat motiv är att företag väljer att teckna kapitalförsäkring för tjänstepension, så kallad *direktpension*. Det används framför allt i mindre och medelstora företag för att trygga tjänstepension för de anställda. Ett avtal mellan arbetsgivare och anställd om direktpension innebär att arbetsgivaren har en skuld gentemot den anställda. Skulden säkerställs vanligen genom att den anställda får en så kallad panträtt i en arbetsgivarägd kapitalförsäkring.

---

³ Uppskattningarna följer av en ad-hoc undersökning som Svensk Försäkring genomförde under hösten 2023. Uppskattningarna avser sparande per försäkringsföretag.

⁴ Möjligheten till avdrag för privat pensionssparande finns kvar för enskilda näringsidkare och för dem som saknar tjänstepension i sin anställning.

Att en kapitalförsäkring förenklar och *underlättar vid handel med utländska aktier* är även för företaget ett motiv till att teckna kapitalförsäkring.

Möjliga försäkringsmoment inom en kapitalförsäkring

En kapitalförsäkring innehåller alltid någon form av försäkringsmoment, dvs. olika delar i en försäkring som ersätter en viss typ av skadehändelse. Villkor och avgifter varierar dels mellan olika försäkringsföretag, dels beroende på hur omfattande försäkringsinslaget är.

Återbetalningsskydd

De flesta kapitalförsäkringar innehåller ett riskmoment i form av ett så kallat återbetalningsskydd. Det innebär exempelvis att 101 procent av försäkringskapitalet betalas ut till den valda förmånstagaren alternativt till dödsboet vid dödsfall. För att finansiera detta tar försäkringsföretaget ut en premie.

Premiefrielseförsäkring

Till vissa kapitalförsäkringar är det möjligt att teckna en premiefrielseförsäkring. Det innebär att försäkringsföretaget tar över premieinbetalningarna till försäkringen om försäkringstagarens arbetsförmåga blir nedsatt på grund av sjukdom eller olycksfall.

Efterlevandeskydd med förvalt dödsfallsbelopp

Försäkringsföretag kan även erbjuda ett efterlevandeskydd med ett på förhand valt dödsfallsbelopp. På det sättet går det att säkerställa att förmånstagaren får ett bestämt belopp när försäkringstagaren avlider. För dessa typer av riskförsäkringar betalas en avgift som stiger med den försäkrades ålder.

Likheter och skillnader mellan kapitalförsäkring och ISK

Både kapitalförsäkring och ISK kan fungera som ett "skal" för sparande i värdepapper såsom aktier, obligationer och fonder, men det finns en del skillnader mellan sparformerna (se tabell 1).

En skillnad rör vilket institut som kan tillhandahålla sparprodukten. Medan kreditinstitut, såsom banker och andra kreditmarknadsföretag, och värdepappersbolag kan tillhandahålla ISK är det endast livförsäkringsföretag som tillhandahåller kapitalförsäkring. Detta då en kapitalförsäkring måste innehålla någon form av försäkringsmoment. Ett försäkringsföretag kan inte erbjuda ISK då det inte får driva annan rörelse än försäkringsrörelse och därmed sammanhängande verksamhet.⁵

Tabell 1 Kapitalförsäkring och ISK

Kapitalförsäkring	ISK
Tillhandahålls av livförsäkringsföretag och tjänstepensionsföretag	Tillhandahålls av kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag
Lag om avkastningsskatt på pensionsmedel	Inkomstskattelagen motsvarande Lag om avkastningsskatt på pensionsmedel
Skattesubjekt: Försäkringsföretaget (under förutsättning att det är en svensk försäkringsgivare)	Skattesubjekt: Spararen (den enskilde)
Underlättar ägandet i utländska värdepapper då försäkringsföretaget administrerar återkrav/avräkning av kupong/källskatt	Den enskilde måste i vissa fall själv ställa ett återkrav till Skatteverket i utlandet.
Försäkringsföretaget har rösträtt på bolagsstämma	Spararen har rösträtt på bolagsstämma
Valet av placering för tillgångarna kan överlåtas till försäkringsföretaget genom en traditionell försäkring med garanti	-
Periodiserad utbetalning möjlig t.ex. livsvarig och månadsvis utbetalning som pension	-
Bestämd tidpunkt för utbetalning möjlig	-
Bestämd förmånstagare för utbetalning möjligt till t.ex. barnbarn eller organisation	Tillfaller dödsboet
5,6 miljoner försäkringar (privatpersoner och företag som sparar i kapitalförsäkring eller arbetsgivare som gör avsättningar i en kapitalförsäkring för tjänstepension)	3,5 miljoner privatpersoner sparar inom ISK

⁵ 4 kap. 4 § försäkringsrörelselagen.

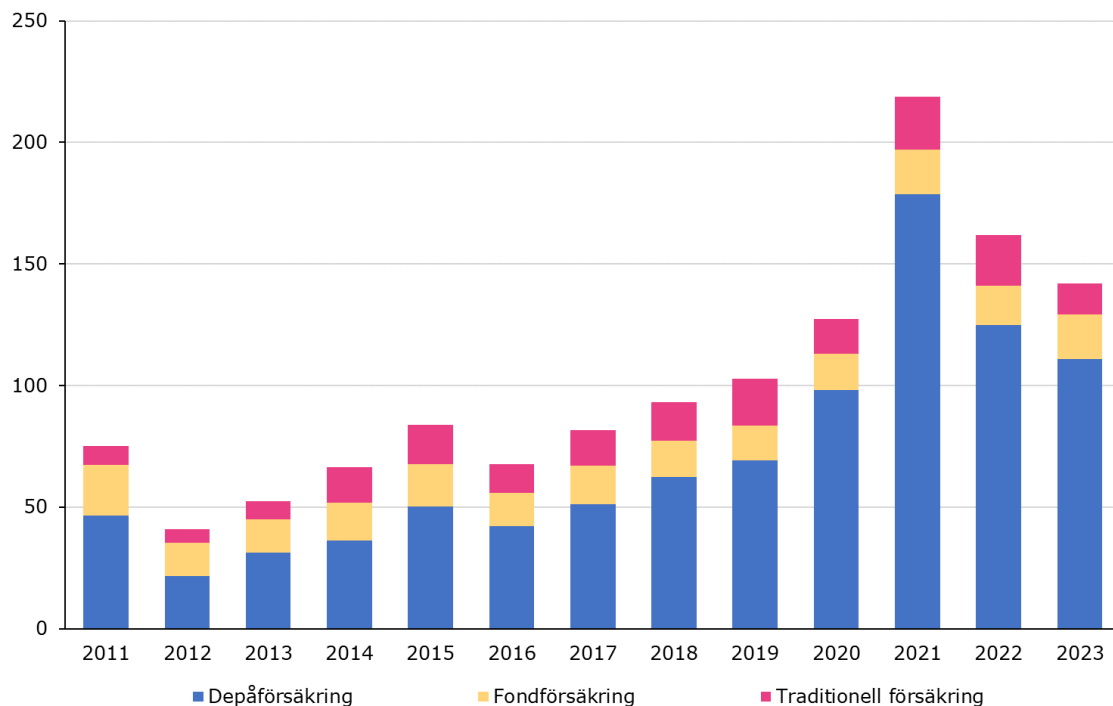
Statistik över kapitalförsäkring

Den goda utvecklingen på aktiemarknaden under den senare delen av 2020 och hela 2021 bidrog till ett ökat intresse för sparande i samhället. Även pandemin 2020–2021 bidrog till ett ökat sparande då hushållens och företagens konsumtion av exempelvis resor minskade. En del av det ökade sparandet skedde i kapitalförsäkring, i synnerhet i depåförsäkring, varmed premieinbetalningarna till kapitalförsäkring steg kraftigt (se diagram 1).

Till följd av en sämre utveckling på aktiemarknaderna, högre inflation och stigande räntor minskade sparandet i kapitalförsäkringar under 2022 och 2023. De inbetalda premierna sjönk från närmare 219 miljarder kronor 2021 till knappt 142 miljarder kronor 2023. Antalet kapitalförsäkringar uppgick 2022 till omkring 5,6 miljoner.

Diagram 1 Premieinbetalningar till kapitalförsäkringar 2011–2023

Miljarder kronor

Anm.: I diagrammet inkluderas såväl privat kapitalförsäkring som kapitalförsäkring för tjänstepension (exempelvis direktpension). Privat kapitalförsäkring kan tecknas av såväl privatpersoner som företag.

Källa: Svensk Försäkring.

Sparandet i kapitalförsäkring påverkas även av förändrade skatteregler och alternativa sparprodukter. Exempelvis halverades premieinbetalningarna till kapitalförsäkring i samband med att ISK infördes 2012. Ett annat exempel är när avdragsrätten till privat pensionssparande kraftigt begränsades 2015 och sedan avskaffades 2016. I samband med det ökade premieinbetalningarna till kapitalförsäkringar kraftigt.

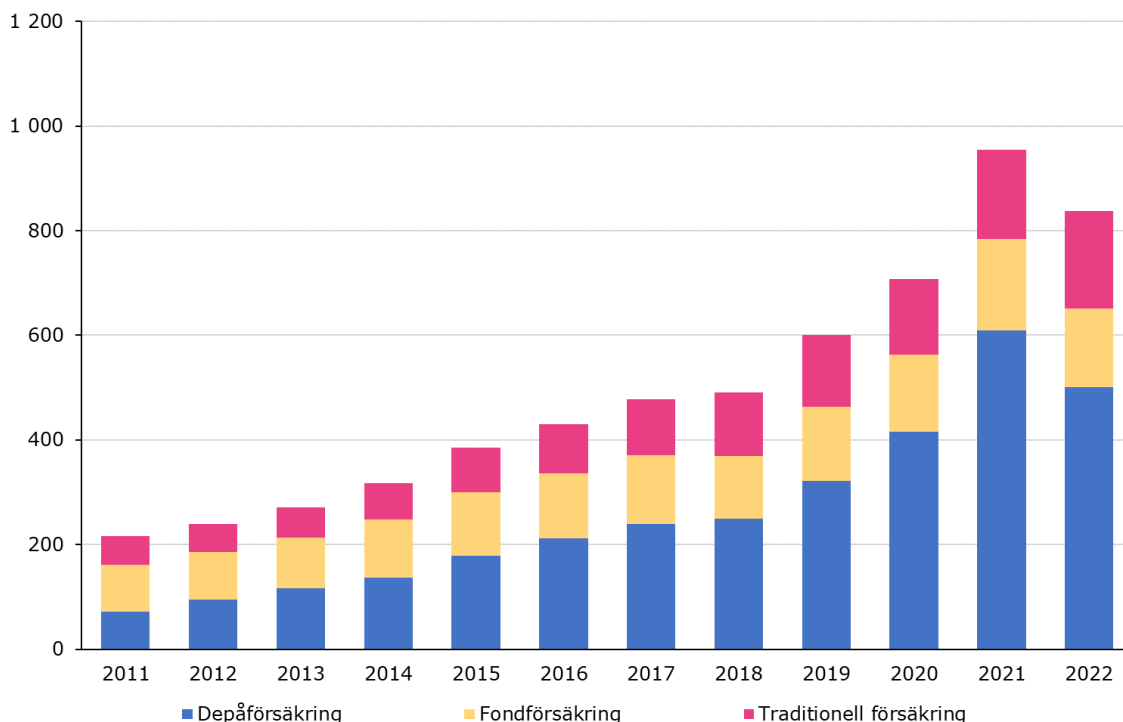
Av de totala tillgångar som ett livförsäkringsföretag har är den största delen fördelade på försäkringstagare eller försäkringsavtal, så kallade fördelade tillgångar. Livförsäkringsföretagens fördelade tillgångsvärden har ökat över tid (se diagram 2). Det följer av såväl storleken på det sparande som betalas in varje år samt på värdeutvecklingen hos de underliggande tillgångarna.

År 2022 uppgick fördelade tillgångsvärden till närmare 838 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 2011 då de uppgick till närmare 217 miljarder. Mellan 2021 och 2022 skedde en minskning med 12 procent (knappt 117 miljarder kronor).

Mätt som tillgångsvärden står depåförsäkring för närmare 60 procent. Den resterande delen fördelas i stort sett lika mellan fondförsäkring (18 procent) och traditionell försäkring (22 procent).

Diagram 2 Värdet av fördelade tillgångar i kapitalförsäkringar 2011-2022

Miljarder kronor

Anm.: I diagrammet inkluderas såväl privat kapitalförsäkring som kapitalförsäkring för tjänstepension (exempelvis direktpension). Privat kapitalförsäkring kan tecknas av såväl privatpersoner som företag. Tillgångsvärden för traditionell försäkring som *inte* har fördelats på försäkringstagare eller försäkringsavtal ingår inte.

Källa: Svensk Försäkring.

Fördelade tillgångsvärden

Fördelade tillgångsvärden är tillgångar som har fördelats på försäkringsavtal. Därutöver finns *ej fördelade tillgångsvärden* som är tillgångar för traditionell försäkring som *inte* har fördelats på försäkringsavtalen än. Dessa tillgångar är en slags buffert, riskkapital.

Bilaga: Beskattning av kapitalförsäkring

Kapitalunderlag och skatteunderlag

Det finns administrativa fördelar med en kapitalförsäkring jämfört med ett direkt ägande av värdepapper. Det följer av att kapitalvinsten vid schablonbeskattning är skattefri och det i stället utgår en löpande avkastningsskatt, vilket förenklar vid deklarationen för privatpersoner och företag. I fallet med kapitalförsäkring är det försäkringsföretaget som är skattesubjekt och därmed ska betala skatten.⁶ I fallet med ISK är det i stället spararen (den enskilde) som är skattesubjekt.

Skatteunderlaget för kapitalförsäkring beräknas genom att försäkringens kapitalunderlag multipliceras med statslåneräntan den 30 november året före inkomståret ökad med 1 procentenhet. Kapitalunderlaget ska dock som lägst multipliceras med 1,25 procent. Denna schablonberäknade avkastning ger skatteunderlaget som beskattas med 30 procent.

Till försäkringens värde vid ingången av inkomståret ska de premier som har betalats in under året läggas till enligt följande exempel.

Exempel

Antag att Johan har en kapitalförsäkring vars återköpsvärde är 300 000 vid ingången av inkomståret. Under inkomståret har Johan betalat in premier motsvarande 15 000 kronor under det första kvartalet och 10 000 kronor under det tredje kvartalet. Kapitalunderlaget beräknas då enligt följande⁷:

Händelse	Belopp
Kapitalförsäkringens värde vid årets början	300 000 kronor
Premieinbetalningar under första halvåret	+15 000 kronor
Premieinbetalningar under det andra halvåret x 50 procent (=10 000 kronor x 0,5)	+5 000 kronor
Kapitalunderlag	320 000 kronor

⁶ För utländsk kapitalförsäkring gäller att det är försäkringstagaren själv som deklarerar och betalar in avkastningsskatten till Skatteverket.

⁷ Exempel från skatteverket.se. För att förenkla antas här att avkastningen på det investerade kapitalet är noll.

Svensk Försäkring

Svensk Försäkring Box 24043, Karlavägen 108, 104 50 Stockholm

Tel 08 522 785 00

www.svenskforsakring.se